

L Ö G

51

12. febr.

um gengisskráningu og ráðstafanir í því sambandi.

Vér Christian hinn Tíundi, af guðs náð konungur Íslands og Danmerkur, Vinda og Gauta, hertogi í Slésvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þéttmerski, Láenborg og Aldinborg,

G j ö r u m k u n n u g t : Að Vér samkvæmt 9. gr. laga, dags. 5. jan. 1940, um breyting á lögum nr. 10 4. apríl 1939, um gengisskráningu og ráðstafanir í því sambandi, höfum látið færa texta fyrrnefndra laga inn í meginmál laga nr. 10 4. apríl 1939, og gefum þau hér með út svo breytt sem lög um gengisskráningu og ráðstafanir í því sambandi:

1. gr.

Sölugengi erlends gjaldeyris skal vera kr. 27.00 — tuttugu og sjö krónur — hvert sterlingspund (£), og annarar erlendrar myntar í samræmi við það.

Ef gengi sterlingspunds gagnvart dollar breytist, þannig að færri dollarar verði í sterlingspundi en 4.15, skal sölugengi erlends gjaldeyris þó ákveðast þannig, að sölugengi dollars verði kr. $\frac{27.00}{4.15}$ og annars erlends gjaldeyris í samræmi við það.

2. gr.

1. Skipa skal þriggja manna nefnd, einn eftir tilnefningu hæstaréttar, og sé hann formaður, en hina tvo eftir tilnefningu Alþýðusambands Íslands og Vinnuveitendafélags Íslands, og nefnist hún kauplagsnefnd.

2. Kostnaður við nefndina, þar á meðal þóknun til nefndarmanna, greiðist úr rikissjóði eftir ákvörðun ráðherra.

3. Nefnd þessi skal, með aðstoð Hagstofu Íslands, gera yfirlit um breytingar á framfærslukostnaði í Reykjavík 1. dag hvers mánaðar frá 1. nóvember 1939, miðað við meðalverðlag mánuðina jan.—marz 1939, eftir grundvallarreglum, sem nefndin setur.

4. Við þennan útreikning skal sleppt broti úr stigi, hálfu eða minna, en annars hækkað í heilt stig.

5. Kaupgjald þeirra, sem um ræðir í 3. gr., skal breytast frá 1. jan. 1940 að telja og síðan 1. apríl, 1. júlí og 1. okt. sama ár, miðað eftir á við meðalverðlag í nóv.—des. 1939, jan.—marz, apríl—júní og júlí—sept. 1940, samkvæmt eftirfarandi reglum.

6. Fyrir hvert stig, sem vísitala kauplagsnefndar hækkar frá grundvellingum jan.—marz 1939 (= 100), skal kaupgjald hækka um 0,5% af kaupinu, ef hækkun vísitölunnar nemur 5 stigum eða meira, en minna en 10 stigum, en fyrir hvert stig, sem vísitalan hækkar þar fram yfir, skal kaupgjald hækka þannig:

1. flokkur 0,8% af kaupi, sem nemur kr. 1,50 eða minna á klukkustund,

2. flokkur 0,7% af kaupi, sem nemur frá kr. 1,51—2,00 á klukkustund, og

3. flokkur 0,55% af kaupi, sem nemur kr. 2,01 eða meira á klukkustund.

7. Kaupgjaldshækkun samkvæmt framansögðu skal þó aldrei nema minna samtals en:

í 1. flokki $\frac{3}{4}$ % af kaupgjaldinu fyrir hvert stig vísitölunnar fram yfir 100,

í 2. flokki $\frac{2}{3}$ % og

í 3. flokki $\frac{1}{2}$ %.

8. Eftirvinnu-, nætur- og helgidagakaup skal bæta upp með sama hundraðshluta og venjulegt dagkaup þeirra manna, er fyrir því vinna.

51 9. Þegar visitala kauplagnesnefndar fer lækkandi, skal reikna uppþót á kaup-
12. febr. gjald eftir vísitölunni samkvæmt framangreindum reglum frá og með byrjun næsta
ársfjórðungs. Þegar vísitalan er komin niður í 105, reiknast engin kaupuppþót.

10. Við ákvörðun kaups eftir reglum þessum skal sleppt broti úr eyri, ef það nær ekki hálfum, en annars hækkað í heilan eyri.

11. Kaupgjald í herra flokki skal þó aldrei verða lægra en það, sem greitt er í lægra flokki.

12. Kaupgjald það, er ákveðið hefir verið samkvæmt framansögðu, skal gilda sem samningur til 1. jan. 1941. Gildir þetta jafnt, þó að í samningum séu ákvæði um kaupgjaldsbreytingar vegna hækkunar eða lækkunar á framfærslukostnaði eða gengi. Vilji annarhvor aðili hafa kaupgjald ósamningsbundið frá 1. jan. 1941, skal hann hafa sagt upp með tveggja mánaða fyrirvara, en eftir þann tíma verður uppsagnarfrestur þrjú mánuðir.

13. Heimilt er, með samþykki ríkisstjórnarinnar, að greiða sjómönnum á ófriðartímum sérstaka stríðsáhættuþóknun og kaupa handa þeim sérstaka stríðstryggingu. Áhættuþóknun þessi tekur ekki hækkunum eða lækkunum samkvæmt lögum þessum.

14. Félagsdómur sker úr ágreiningi um kaupgreiðslur samkvæmt þessari grein og 2. málsg. 3. greinar.

3. gr.

Kaupgjaldsákvæði 2. greinar ná til verkamanna, sjómanna, verksmiðjufólks og iðnaðarmanna, sem taka kaup samkvæmt samningum milli stéttarféлага og vinnuveitenda eða kaupþóxtum, sem stéttarfélög hafa sett og giltu fyrir gildistöku laga þessara.

Verði ný stéttarfélög stofnuð þar, sem stéttarfélag var fyrir, skulu félagar þeirra hafa sama kaup sem áður hefir gilt í þeirri starfsgrein á sama stað, og tekur kaupið síðan breytingum samkv. 2. gr. Nú hefir ekki áður verið stéttarfélag í starfsgrein hins nýja félags, og skal þá leggja hið upphaflega samnings- eða kaupþaxtakaup félagsins til grundvallar við útreikning á kaupgjaldsbreytingum samkv. 2. gr.

Nú er kaup greitt að nokkru eða öllu leyti með hlunnindum, svo sem fæði, húsnæði, aflaverðlaunum, þjóf fé, ágóðahluta o. þ. u. l., eða verk eru unnin í ákvæðisvinnu, og skal þá taka upp sérstaka samninga um, hvernig kaupgreiðslur til þeirra manna verði samræmdar ákvæðum þessara laga um kaupgjaldsbreytingar. Náist ekki samkomulag milli aðila um þessa samræmingu, skal slíkur ágreiningur úrskurðaður af kauplagnesnefnd, ásamt einum fulltrúa frá hvorum máláðila, sem þeir tilnefna sjálfir, og ræður afl atkvæða.

Þegar kaup er ákveðið fyrir dag, viku, mánuð eða ár, skal kauplagnesnefnd úrskurða ágreining, sem rísa kann um það, hvernig kaupið breytist í samræmi við breytingar á tímakaupi samkv. 2. gr.

Kaupávarðanir samkv. 3. og 4. málsg. þessarar greinar teljast ganga í gildi fyrsta dag þess mánaðar, þegar úrskurðar er beiðzt.

4. gr.

Á árinu 1940 er óheimilt að hækka launagreiðslur í landinu meira en svarar til þeirrar hækkunar, sem ákveðin er í 2. gr. laga þessara.

Samningsbundnar greiðslur frá sjúkrasamlögum fyrir unnin störf skulu óbreyttar meðan núgildandi samningar standa, þrátt fyrir það, þótt ákvæði séu í samningunum um breytingar vegna hækkunar eða lækkunar á framfærslukostnaði eða gengi. Samningum þessum má segja upp með þriggja mánaða uppsagnarfresti, þó að lengri frestur hafi verið ákveðinn.

5. gr.

51

Ríkisstjórninni er heimilt að ákveða í reglugerð verðlagsuppbót á laun embættis- 12. febr.
manna og annara starfsmanna ríkisins, svo og ríkisstofnana.

6. gr.

Útgerðarfyrirtækjum er skylt að ráða sjómenn gegn hluta af afla í stað fast-
ákveðins kaupgjalds, ef þeir óska þess, og skal þá um fyrirkomulag hlutaskiptanna
farið eftir þeim reglum, sem að undanfögnu hafa gilt á viðkomandi útgerðarstað,
nema samkomulag verði um annan grundvöll hlutaskiptanna.

Hlutarmönnum, sem gert hafa samning um sölu á hlut sínum fyrir ákveðið verð
í islenzkum krónum, er heimilt innan hálfis mánaðar frá gildistöku laga þessara að
ákveða um þann fisk, er þeir hafa eigi látið af hendi þegar lögin ganga í gildi, að hann
skuli, í stað hins samningsbundna verðs, greiddur með því verði, er fyrir hann fæst
fob, að frádregnum þeim verkunarkostnaði og öðrum kostnaði, er á hann fellur frá
því hlutarmaður afhendir hann. Þó skal verðið ekki vera lægra en það, sem upphaf-
lega hefir verið ákveðið í samningum. Rísi ágreiningur um það, hvaða verð hlutar-
manni beri, sker Félagsdómur úr.

7. gr.

Á tímabilinu til 14. maí 1940 er óheimilt að hækka leigu eftir hús og aðrar fast-
eignir frá því, sem gildið og umsamið er þegar lög þessi öðlast gildi og eins þó að
samið hafi verið um hækkun leigunnar vegna gengisbreytingar. Ennfremur er leigu-
sala á sama tíma óheimilt að segja upp leigusamningum um húsnæði, nema hann
þurfi á því að halda fyrir sjálfan sig eða vandamenn sína, enda hafi leigutaki haldið
samninga.

Í Reykjavík skal skipa þriggja manna nefnd, sem hafi eftirlit með því, að ákvæð-
um þessarar greinar sé fylgt, og úrskurði um allan ágreining, sem út af þeim kann
að risa milli leigutaka og leigusala. Skylt er að leggja fyrir þessa nefnd til samþykkt-
ar alla leigumála, sem gerðir eru eftir að lög þessi öðlast gildi. Skal nefndin gæta
þess, að leigan sé ekki ákveðin hærri en sambærilegt er við eldri leigusamninga, að
dómi nefndarinnar, og hefir hún vald til að ákveða upphæð leigunnar, ef þörf gerist.
Ennfremur skal nefndin meta leigu fyrir ný hús. Nefnd þessi skal þannig skipuð, að
ríkisstjórnin tilnefni tvo nefndarmenn, en hæstiréttur þann þriðja, og sé hann for-
maður. Kostnaður við nefndina greiðist úr ríkissjóði.

Után Reykjavíkur skulu fasteignamatnefndir gegna þeim störfum, sem um getur
í þessari grein.

8. gr.

Ríkisstjórninni er heimilt, ef þurfa þykir, að setja með reglugerðum nánari fyrir-
mæli um framkvæmd þeirra mála, er í lögum þessum getur.

9. gr.

Brot gegn lögum þessum og reglugerðum, settum samkvæmt þeim, varða sektum
allt að 10000 kr., og skulu sektir renna í ríkissjóð. Mál út af slíkum brotum skulu
sæta meðferð almennra lögreglumála.

10. gr.

Lög þessi öðlast þegar gildi.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sér að hegða.

Gjört á Amaliuborg, 12. febrúar 1940.

Undir Vor konunglega hönd og innsigli.

Christian R.

(L. S.)

Eysteinn Jónsson.